

Täysistunto

Keskiviikko 7.3.2018 klo 14.02—21.05

2. Keskustelualoite suomalaisen kulttuurin merkityksestä, kehitystrendeistä ja muuttuvasta toimintaympäristöstä

Keskustelualoite KA 6/2017 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on ajankohtaiskeskustelu suomalaisen kulttuurin merkityksestä, kehitystrendeistä ja muuttuvasta toimintaympäristöstä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Pauli Kiuru. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja. Tähän keskusteluun varataan aikaa 1,5 tuntia. Täydennyksenä tähän vielä jatkan, että edustaja Kiurun puheenvuoron jälkeen asianomainen ministeri käyttää puheenvuoron ennen tämän varsinaisen keskustelun avaamista.

Keskustelu

14.04 **Pauli Kiuru kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän puhemiesneuvostoa keskustelualoitteen hyväksymisestä täysistuntoon. Ajankohtaiskeskustelu eduskunnassa osoittaa arvostusta suomalaiselle kulttuurille. Kiitän myös edustaja Pia Viitasta yhteistyöstä aloitteen laatimisessa ja nimien keräämisessä. Saimme vahvan tuen kaikista eduskuntaryhmistä.

Kulttuuri on kokonaisuus, joka käsittää tiedon, uskomukset, taiteen, moraalikäsitteet, lain, perinteen sekä kaikki muut sellaiset kyvyt ja tavat, jotka ihminen on yhteiskunnan jäsenenä omaksunut. Turun yliopiston kulttuurihistorian emeritusprofessori, rehtori ja gradutyöni ohjaaja Keijo Virtanen on sanonut: ”Yksilöstä tulee historiallinen vain suhteessa elämäänsä, ympäristöönsä ja aikaansa.” Historiattomuus ohentaa sivistystä ja kykyä oivaltaa kulttuurimme hienoja vivahteita. Puolustan pyrkimystä suomalaisen kulttuurin kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen.

Meidän on siedettävä, hyväksyttävä ja myös arvostettava erilaisuutta. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Näin sanoo perustuslaki.

Onko kuitenkin olemassa joku yläraja suvaitsevaisuudelle? Suvaitsevien ei pidä loputtomiin sietää suvaitsemattomuutta. Meidän on oltava valmiita puolustamaan länsimaisiin arvoihin perustuvaa avointa ja demokraattista yhteiskuntaa siihen kohdistuvia uhkia vastaan. Toinen vaihtoehto on joustaa loputtomiin ja vaarantaa suomalainen sivistys, kulttuuri, tasa-arvo, oikeusjärjestelmä sekä demokratia. Turvallisuudella ja suomalaisella kulttuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

rilla on uhkia. Tästä on viime kädessä kysymys myös tiedustelulaeissa. Puolustan suomalaisten oikeutta turvallisuuteen ja omaan kulttuuriin.

Arvoisa puhemies! Tarinan mukaan toisen maailmansodan aikana Winston Churchillille ehdotettiin taiteen ja kulttuurin rahoituksesta tinkimistä. Hänen väitetään vastanneen kysymyksellä: ”Minkä puolesta me sitten oikein taistelemme?” Valtio ilman kulttuuria olisi vain hallintoa ja kansalaiset hallintoalamaisia. [Ilkka Kanerva: Hyvä, Kiuru!]

Esittävän taiteen ja museoiden valtionosuusjärjestelmää ollaan uudistamassa. Työryhmän esityksestä kerätään palautetta lausuntokierroksella. Eppu Normaalin sanoitusta lainaten paperilla on vasta tahroja. Työryhmän esitys asettaa kiusallisella tavalla vastakkain Helsingin ja muun Suomen. Tampereen Työväen Teatteri olisi menettämässä kansallinäyttämön aseman. TTT on maamme ainoa ammattimaisesti toimiva työväenteatteri. Se on Suomen kolmanneksi suurin teatteri ja samalla suurin teatteri pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Vuoden 18 tapahtumista on kulunut sata vuotta. Esitys kaikkien kansallinäyttämöiden keskittämisestä pääkaupunkiin on elitistinen, historiaton ja ajoitukseltaan tyyliön. Esitystä on pakko hioa ennen lain lopullista hyväksymistä. ”Voi tuuli kylmästi kutittaa selkää, se eteenpäin työntää, älä siis pelkää.” Puolustan Tampereen Työväen Teatterin asemaa ja kulttuurin alueellista saavutettavuutta. [Oikealta ja vasemmalta: Hyvä!]

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden strategian mukaan kulttuurilla on vaikutusta siihen, miten hyvin yhteiskuntamme kestää vastakkainasettelua ja informaatiovaikuttamista. Lukutaidolla ja kulttuurilla on myös turvallisuusnäkökulma. Taloudelliset paineet ovat heikentäneet tiedotusvälineiden mahdollisuuksia tutkivaan journalismiin. Se on valitettavaa. Uudeksi keinoksi on otettu lähes reaaliaikainen faktantarkistus. Se on erinomainen oivallus presidentinvaalin yhteydessä. Toivottavasti saamme jatkoa.

Rakentava vastakkainasettelu terävöittää keskustelua. Se pakottaa perustelevaan ja tuomaan faktat esille. Konsensukseen pyrkiminen ilman avointa keskustelua on väkivaltaa. Vain keskusteleva yhteisö menestyy. Ilman kuuntelutaitoa ei synny keskustelua. Keskusteluun olennaisesti kuuluva kuuntelutaito ja aito pyrkimys toisen ymmärtämiseen luovat pohjan luottamukselle ja sopimiselle. Puhe on yliarvostettua, kuuntelu aliarvostettua. Puolustan laatumediaa, faktoja, kuuntelua ja rakentavaa keskustelua.

Arvoisa puhemies! Suomi on lukutaidon kärkimaita. Peruskoulun päättää Suomessa kuitenkin joka vuosi noin 6 000 nuorta, joilla ei ole riittävästi lukutaitoa. Osa nuorista lukee ja kirjoittaa niin huonosti, että arkielämästä selviytyminen on vaikeaa. Myös medialukutaito ja lähdekriittisyys kuuluvat kansalaistaitoihin. Lasten kielenoppimisen on todettu heikentyneen vanhempien muuttuneiden ajankäyttötottumusten vuoksi. Huomiota saa älylaitte, ei lapsi. Vain neljännes vanhemmista lukee lapsilleen riittävästi. Pieni lapsi kaipaa läheisyyttä, lukemista ja tarinoita. Kulttuuriin kuuluu oman äidinkielen hallinta. Ilman kieltä ei ole ajattelua, ilman ajattelua ei ole kulttuuria. Puolustan kieliämme suomea, ruotsia ja saamea sekä kirjastojamme. Puolustan myös satuja, tarinoita ja läheisyyttä.

Digitaaliset somepalvelut saavat ihmiset kommunikoimaan keskenään. Emme varmuudella tiedä, mihin tiukka heimoutuminen pieniin osatodellisuuksiin lopulta johtaa. Digitaaliset alustat voivat tuoda paljon lisää joukkoälyn kautta, toisaalta ne voivat ottaa meiltä paljon pois joukkoälyttömyydellä. Gallupit eivät korvaa ajattelua, eikä tykkäysten määrä todista asiaa oikeaksi tai vääräksi. Täydellinen tietämättömyys tuntuu antavan someaailmassa absoluuttisimman varmuuden. Räväkkä väittely on helppo aloittaa mutta vaikea lopettaa. Osa somealustoista on suunniteltu riippuvuutta kasvattaviksi. Äänet ja merkkivies-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

tit ovat kuin Pavlovin koirakokeista: sylkeä erittyä, mutta aivotoiminta puuttuu. Puolustan vuorovaikutusta ja uusia innovaatioita, kunhan niitä ei tietoisesti tehdä addiktoiviksi.

Arvoisa herra puhemies! Digitaalinen muutos ympärillämme on nopeaa. Kaikki eivät ole pysyneet mukana. Arviolta pari miljoonaa suomalaista tarvitsee digineuvontaa, neljännesmiljoona yli 65-vuotiasta ei ole koskaan käyttänyt internetiä. Digitaidoton on vaarassa syrjäytyä. Ikääntyneiden ihmisten saamiseksi mukaan tarvitaan erityinen ponnistus. Valtiovarainministeriön Auta-hanke on tehnyt hyvää kokeilu- ja selvitystyötä. Seuraavassa hallitusohjelmassa ikääntyneiden digitaalisten taitojen parantamiseen tarvitaan lisää vauhtia. Vastuuta ja rahoitusta pitää antaa kirjastoille, kansalaisopistoille sekä muulle vapaalle sivistystyölle digitaalisten taitojen jalkauttamiseksi ikäihmisille. Uuden oppiminen sekä sosiaalinen kanssakäyminen lisää omatoimisuutta ja hyvinvointia sekä kotona vietettäviä elinvuosia. ”Ei elämästä selviä hengissä, ei ainakaan missään jengissä.” Näin lauloi meille Juice Leskinen, ja niinhän se on. Aivotutkijan mukaan kulttuuria harrastava elää kuitenkin kolme vuotta pidempään kuin kulttuuria välttelevä. Sosiaalisuus ja kulttuuri tukevat toisiaan. Puolustan digitaalisten taitojen opettamista ikäihmisille.

Kulttuurilla ja luovalla taloudella on huomattavat taloudelliset vaikutukset. Kulttuuri ja luovat alat ovat jo Euroopan kolmanneksi suurin työllistäjä. Myös pienet kunnat voivat tavoitella suuria Mänttä-Vilppulan tavoin. Jos ei yritä, ei voi onnistua. Epäonnistumisen pelko on menestymisen suurin este, sen tietävät ehkä parhaiten kulttuurikentän ritarit, freelance-taiteilijat ja keikkamuusikot — ”tuhansia töitä, valvottuja öitä”. Puolustan harkittua riskinottoa ja kulttuuriyrittäjyyttä.

Arvoisa puhemies! Kulttuurin ja urheilun piiristä on noussut julkisuuteen vastenmielisiä häirintätapauksia niin Suomessa kuin ulkomailla. Alan toimijoiden on otettava vastuu ja putsattava epäterveet piirteet omasta piiristään. Vaikeneminen ja hiljainen hyväksyntä eivät ole vaihtoehto.

Kesäkuussa saamme käsiteltäväksemme liikuntapoliittisen selonteon. Suomen mitalisaalis jäi olympialaisissa verrokkimaitamme Ruotsia ja Norjaa pienemmäksi. Selonteossa on syytä tarkastella nuorien urheilijoidemme tuntemaa epävarmuutta taloudestaan ja uran jälkeisestä tulevaisuudestaan. Se voi olla yksi selittävä tekijä mitalitilastojen eroihin.

Kulttuurit ja kansat, jotka eivät ole pystyneet uudistumaan, ovat lopulta tuhoutuneet. Kun vanha tapa toimia menettää elinvoimansa ja merkityksensä, on tilalle hyväksyttävä uusia. Kulttuuri on jatkuvassa muutostilassa. Joidenkin tapakulttuurimme piirteiden toivoisin kuitenkin pitävän pintansa myös tulevaisuudessa. Me suomalaiset arvostamme rehellisyyttä, naisten ja miesten tasa-arvoa, vaatimattomuutta, sopimusten noudattamista, sovituista tapaamisajoista kiinni pitämistä sekä rauhallista keskustelua.

Lopuksi, arvoisa puhemies: suomalaiseen kulttuuriin ei kuulu ruokailu lippalakki päässä. Puolustan perinteisiä ruokatapoja. [Naurua] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pyytäisin niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa lyhyen puheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Ajatukseni on, että ensimmäinen kierros käydään niin, että jokaisesta ryhmästä yksi saa 2 minuutin puheenvuoron ja sen jälkeen koko loppuaika varatusta aikamääristä pidetään 1 minuutin mittaisin puheenvuoroin. Mutta tähän väliin jo aiemmin päätetysti ministeri, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

14.16 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! 5 minuuttiahan se oli?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Maksimissaan 5 minuuttia.

Kun kulttuurista puhutaan, arvoisa puhemies, 5 minuuttia on lyhyt aika. — Kerrankin meillä on aihe, josta kulttuuriministeri iloitsee: ajankohtaiskeskustelu nimenomaan suomalaisen kulttuurin merkityksestä, kehitystrendeistä ja muuttuvasta toimintaympäristöstä.

No, mitä todella on suomalainen kulttuuri, mikä sen merkitys? Sehän on täysin perustavanlaatuinen. Ei voi olla kansakuntaa ilman kulttuuria. Kulttuuri on kaikkialla meidän ympärillämme, ja se on meidän sisällämme. Kysymys kulttuurin merkityksestä on kuin kysyisi Herra Kalalta: ”Mikä, Herra Kala, veden merkitys on teille?” Se on täysin välttämätön, meitä täysin ympäröivä, meidän elinehtomme ja meidän olemassaolomme sisältö.

Joskus sanotaan, että ei ole tietysti olemassa mitään puhtaasti juuri suomalaista kulttuuria, ja tottahan onkin, että kaikki kansalliset kulttuurit ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa kansainvälisten aatevirtausten kanssa. Siinä mielessä mitään täysin muusta maailmasta erillistä suomalaista kulttuuria ei ole. Silti olisi täysin järjenvastaista väittää, kuten joskus kuulee, ettei suomalaisuutta tai suomalaista kulttuuria ole lainkaan. Siis eikö todella olisi olemassa mitään omalaatuista, ei mitään omalaatuista tai minkäänlaista suomalaista tyyli-suuntaa millään kulttuurikentän alalla: ei suomirockia, ei suomifilmejä, ei suomalaista muotoilua, ei kerta kaikkiaan mitään? Tietenkin on, ja esimerkiksi viime viikolla juhlistu kansalliseepoksemme Kalevala on siitä vahva esimerkki ja siksi nimenomaan osuva symboli koko suomalaiselle kulttuurille. Voisin oikeastaan kysyä ministerinä, että jos et usko, että on suomalaista kulttuuria, niin et kai sitten usko, että on olemassa suomalaisia verorahojakaan.

No, kaikessa kulttuurissa on tietysti näitä kansainvälisiä vaikutteita, se on selvää. Joskus tästä on tehty väärä päätelmä, että monikulttuurisuus on ikään kuin kansallisen kulttuurin vastakohta tai korvaaja. Tässäkin on väärä vastakkainasettelu. Kuten sanoin, kaikessa kulttuurissa on kansainvälisiä vaikutteita, mutta kulttuurissa on myös aina paikallista väriä. Sibelius ei tietenkään kehittänyt klassista musiikkia yksin eikä keksinyt nuottijärjestelmää tai suunnitellut sinfoniaorkesterin soittimia, mutta silti olisi omituista väittää, ettei esimerkiksi hänen Kalevala-tulkintoissaan ole mitään suomalaista. [Eduskunnasta: Asiaa!] Ei siis ole mielekästä kiistellä monikulttuurisuuden tai kansallisen kulttuurin puhtaudesta tai vastakohtaisuudesta, koska yhdelle suomalaisuus on monikulttuurista ja toiselle monikulttuurisuus suomalaista ja molemmat ovat omasta näkökulmastaan oikeassa. Kulttuuriministerinä kannustan tietysti kaikkia vaalimaan mitä tahansa kulttuuria, jonka sisässään tuntee omakseen.

Arvoisa puhemies! Olemme ihmisinä osa sukupolvien ketjua ja toiminnassamme rakennamme edellisten sukupolvien työn ja saavutusten päälle. Uudet sukupolvet taas saavat meiltä oman työmme hedelmät. Kulttuuriperintö on aarre, jota keräämme sukupolvelta toiselle. Tänä vuonna vietetään kulttuuriperinnön eurooppalaista teemavuotta, ja pääteemana Suomessa on osallisuus kulttuuriperintöön. Näin kulttuuriperinnön teemavuosi jatkaa hienolla tavalla sitä samaa työtä, joka meillä on itsenäisyyden juhluvuonna, viime vuonna, ollut vahvasti esillä. Itsenäisyys kuuluu meille kaikille, samoin kulttuuriperintö kuuluu meille kaikille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Arvoisa puhemies! Lastenkulttuurin ja taiteen perusopetuksen saatavuuden parantamiseen tähtäävä hallituksen kärkihanke on onnistunut juuri valmistuneen selvityksen mukaan monin tavoin lisäämään taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta nimenomaan lapsille päiväkotien yhteyteen ja koulupäivän jatkoksi luoduilla harrastustunneilla. Saatavuuden parantuminen on tarkoittanut, että yhä useammalla lapsella on ollut mahdollisuus osallistumiseen yksilön erilaisista ominaisuuksista riippumatta. Tämä on tietenkin keskeistä.

VOS-uudistuksesta: Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti työryhmän valmistelemaan ehdotusta museoiden, teattereiden ja orkesterien rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi jo keuhällä 2016. Työryhmän tuli tarkastella koko ammattilaiskenttää ja sille kohdistettuja valtionosuuksia. Työryhmä luovutti ehdotuksensa kulttuuriministeriölle 17.1., ja opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan kyseessä on tietenkin erittäin merkittävä uudistus, joka on nyt tällä hetkellä lausuntokierroksella, joka siis päättyy 15.3. Jatkovalmistelun aikana uudistuksen yksityiskohdat ja mahdollinen toimeenpanoaikataulu täsmentyvät. Lausuntokierroksen tulosten analysoinnin jälkeen on poliittisen harkinnan vuoro.

Arvoisa puhemies! Näin päätteeksi totean, että on hienoa, että tänään eduskunnassa puhutaan kulttuurista ja sen merkityksestä. Kulttuurilla on itseisarvonsa, lisäksi myös yhä merkittävämpi taloudellinen arvo. Saavutettavuuden parantamisen lisäksi olen suunnannut [Puhemies koputtaa] resursseja kulttuuriyrittäjyyden edellytysten parantamiseen. Vuonna 2015 kulttuurin yksityinen kulutus oli 6,3 miljardia euroa, kun taas julkinen valtion tuki esimerkiksi tänä vuonna on 458 miljoonaa, joten meidän täytyy aina muistaa tämä yrittäjyyspuolen [Puhemies koputtaa] ja yksityispuolen merkitys tässä kokonaisuudessa. Toivon ja uskon, että myös kansanedustajakollegani jakavat [Puhemies koputtaa] tämän ajatuksen kulttuurin tärkeydestä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Aloitamme debatin, keskusteluluohteisen debatin, ja sen ensimmäisen puheenvuoron myönnän tämän keskustelualoitteen toiselle aktiiviselle kokoonjuoksijalle, edustaja Viitaselle. Teidän kohdallanne en koputa, vaikka 2 minuuttia aavistuksen verran ylittyisikin. [Eduskunnasta: Oho, oho!]

14.22 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon kiitoksia myös edustaja Pauli Kiurulle tämän aloitteen ideasta, kiitos koko eduskunnalle siitä, että kovin helposti saimme yli sata allekirjoittajaa. Se kertoo siitä, että kulttuuri ansaitsee keskustelun tässä eduskunnassa useana päivänä mutta myös erityisesti tänään. Se kertoo myös sen, että kulttuurilla on valtava merkitys kaiken kaikkiaan. Sillä on merkitys itseisarvona, sillä on merkitys ihmisen henkisen hyvinvoinnin vahvistajana, terveyden vahvistajana, työllisyyden vahvistajana ja eri alueiden ja koko kansakunnan elinvoiman eteenpäinviejänä, talouden merkitys, puhumattakaan luovasta taloudesta ja sen kaikesta tulevaisuudesta.

Puhemies! Kulttuuri myös ansaitsee rahoituksensa, ja tänä päivänä on tuskin koskaan liian myöhäistä muistuttaa siitä, että pienellä rahalla kulttuurilla saavutetaan hyvin paljon. Kun taidetta ja kulttuuria tuetaan, rakennamme tulevaisuutta. Olen, puhemies, usein käyttänyt sellaista vertausta, että jos valtion budjetti olisi rantapallo, niin kulttuurin budjetti olisi se pingispallo. Ja kaikki ymmärtävät sen, että vaikka koko pingispallo vedettäisiin rantapallosta ulos, se ei rantapalloa pelastaisi, vaan päinvastoin siitä lähtisi ilmat. Eli tämä on se syy, miksi meidän pitää pystyä myös vaikeina aikoinaan panostamaan nimenomaan kulttuuriin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Puhemies! Hyvin ajankohtaista tämä rahoitus onkin viitaten juuri tähän teattereiden valtionosuusuudistukseen — teatterien, museoiden ja orkestereiden — ja siellä on tämä iso huoli, Tampereen Työväen Teatteri, mikä tässä jo todettiin. Mikäli tämä 2 miljoonan rahoitusleikkaus toteutuisi, se olisi kulttuurikatastrofi, se olisi suuri alasajo koko kulttuurielämälle niin Tampereella, Pirkanmaalla kuin koko maassa. Toivon, että voimme yhteisen viestin antaa siitä, että tämä esitys on täysin väärin.

Puhemies! Sen verran jatkan tästä vielä, että toivoisin toisena yhtenäisenä ajatuksena tästä keskustelusta kumpuavan sen, että me tarvitsemme uudistuksia, me tarvitsemme tätä valtionosuusuudistusta, mutta sitä ei voi hyvin tehdä ilman, että satsaamme jonkin verran lisää kulttuuriin. Näinä päivinä myös satsaukset kulttuuriin tulevat maksamaan itsensä monin verroin takaisin.

Puhemies! Kulttuuri on hieno asia, kaikilla tulee olla [Puhemies koputtaa] siihen oikeus. Meidän on toimittava niin, että kulttuurin ja ihmisen kynnys olla kavereita on mahdollisimman matala riippumatta siitä, asuuko ihminen missä päin Suomea, onko minkä ikäinen tahansa tai onko rahapussin paksuus mikä tahansa. [Puhemies koputtaa] Siksi kulttuuria on oltava saatavilla niin lapsille, ikäihmisille kuin sitten omilla asuinalueilla ihmisten lähellä lähiöissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Alatalo. — Teidän ja kaikkien muidenkin kohdalla, kun 2 minuuttia on ylittynyt, koputtelu alkaa.

14.25 **Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Juicen kanssa totesimme joskus, että kulttuuri on meidän kieli tai kielet. Meidän kieleemme on nyt puristuksissa suurten kansainvälisten jättien, kuten YouTuben, Spotifyn, Googlen ja Facebookin, maailmassa. Toisaalta ne ovat mainontakeinoja myös suomalaiselle musiikille ja kulttuurille. Mutta äänilevyjen häipyessä suoratoiston maailmassa taiteilijoiden korvaukset eivät ole enää entiseen malliin ja suuret kansainväliset levy-yhtiöt konepopillaan hallitsevat myös radioaaltoja. Tarvitsisimme myös suomalaisia independent-taiteilijoita, jotka tuovat monipuolisemman genren musiikista. Myös elokuva-alalla on tällainen muutos tullut tämän digimaailman myötä, Netflixit, HBO:t ja niin edelleen. Sen takia me tarvitsemme paikallista kulttuuria, me tarvitsemme kirjastoja, museoita ja teattereita.

Tuossa edustaja Viitanen toi esille myös Tampereen Työväen Teatterin aseman ja VOS-ryhmän ehdotuksen. Jos Työväen Teatteri menettää valtion tuestaan 2 miljoonaa ja kansallisiin näyttämön asemansa, niin sen jälkeen meillä on vain Helsingissä näitä kansallisiin näyttämöitä. Tämä on aluepoliittisesti minun mielestäni syrjivää. TTT työllistää vuodessa yli 400 ihmistä, ja se on sisäsuomalaisten helposti tavoitettavissa.

Suomalaisten taiteilijoiden asema ei ole kovin häävi. Taitelija-allianssit ja ehkä myös jonkinlainen perustulo olisivat aiheellisia niinä vaikeina aikoina, kun tilauksia ei ole. Myös tekijänoikeustulot voisi olla mahdollista tulouttaa tekijän yritykselle, silloin raha lähtee kiertoon videoyrityksiltä eteenpäin. Se on satsaus tulevaisuuteen. Kaiken kaikkiaan luova ala, josta teimme tulevaisuusvaliokunnassa myös raportin viime kaudella, on merkittävä kansantuotteen kannalta, lähes 5 prosenttia, ja se tuo kansalaisille paljon hyvinvointia, meidän kasvavalle senioriväestölle, mutta se myös luo meille kansallista identiteettiä tässä muuttuvassa maailmassa, jota äsken kuvasin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

14.27 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että saamme tänään keskustella kulttuurista. Kiitos siitä kaikille aloitteen allekirjoittaneille.

Kulttuurin merkitys on suuri, ja kulttuuri muotoutuu osana historiaamme ja voi myös muokata tulevaisuuttamme. Kulttuuri yhdistää meitä ja ilmentää aikaamme. Se muuttuu ajan myötä ja toisaalta antaa keinon käsitellä menneitä ja nykypäivän kipeitäkin asioita. Kulttuuri Suomessa on osa pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuripiiriä.

Suomen luonto on myös keskeinen osa kansallista identiteettiä, ja luonnossa liikkumisen ja siihen vahvasti kuuluvan jokamiehenoikeuden toteutumisen voikin sanoa olevan myös tärkeä osa suomalaista kulttuuria. Tämä on asia, josta harvoin täällä eduskunnassa puhutaan, mutta tulevana vuosina varmasti osana moniakkin lakeja tästäkin aiheesta käydään aina keskustelua. Tämän toivoisin kaikkien muistavan, että jokaisella meistä, riippumatta siitä, missä asumme ja minkälaisista taustoista tulemme, on mahdollisuus luonnossa liikkumiseen ja ylipäätään kulttuuriin.

Tällä hallituskaudella on tehty useita merkittäviä asioita kulttuurin edistämiseksi, ja kuten täällä on todettu, se on myös erittäin tärkeää. Vaikka rahat ovat pienet, toimenpiteillä voidaan saada paljon hyvää aikaiseksi. Luovat alat ovat tulevaisuuden ala, ja on erittäin hyvä, että hallitus on esimerkiksi käynnistänyt tuotantokannustimien hankkeen, av-alalle suunnatun tuotantokannustinjärjestelmän kehittämisen, ja tukenut taide- ja kulttuurialan työtä tekevien aseman vahvistamista. Mutta sitä on erittäin voimakkaasti myös jatkettava, sillä tiedämme, että sekä kulttuurin että urheilun parissa työskentelee paljon ihmisiä, joiden toimeentulo on erittäin heikko, ja heidän asemansa yhteiskunnassa on pitkälti vielä määrittelemätön, ja toivon, että tästä aiheesta keskustelemme vielä täällä tänään lisää.

14.29 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Valitettavan usein kuulee sanottavan, että kulttuuria ei arvosteta riittävästi. Tämä päivä, tämä meidän keskustelumme toivottavasti todistavat jostakin aivan muusta.

Kahdessa johdantopuheenvuorossa tuli oikeastaan ilmi, että kun puhutaan kulttuurista, voidaan puhua melkein mistä tahansa. Kun sodan jälkeen 1948 kirkolliskokous hyväksyi uuden katekismuksen ja siinä lausuttiin jokunen sana myös kulttuurista, niin kerrotaan kahden savolaisukon kalareissullaan puhuneen, että on se nyt kumma, että katekismuksessakin puhutaan kulttuurista, jolloin toinen mies vähän suutahti siinä ja nykäisi perämoottorinsa käyntiin ja sanoi, että tämäkin on kulttuurin tuote. Eli kulttuuria on todellakin, niin kuin latinan sana ”cultura” tarkoittaa, kaikenlainen viljely. Jo antiikin maailmasta meille ovat periytyneet kolme fundamenttia: totuus, kauneus, hyvyys. Näiden ympärille rakentuvat sivistys, oikeusajattelu, ihmisenä oleminen, ihmisenä kasvaminen ja kehittyminen.

Olen myös niitä ihmisiä, jotka kantavat huolta taitelijoiden toimeentulosta. Niin monen taiteilijan leipä on pieninä palasina maailmalla ja tulevaisuus on epävarma ja vaikeasti hahmotettavaa ja ennakoitavaa. Mutta kyllä meidän on toisinpäin sanottava, että kyllä meillä on hienoja instituutioita. Meillä on käytettävissä veikkausvoittovarot, meillä on upea kansalaisliikkeenä syntynyt Suomen Kulttuurirahasto, ja tämä hallitus hallitusohjelmaa laatiessaan ei leikannut kulttuuribudjetista.

14.32 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kiu-rulle tästä loistavasta keskustelualoitteesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Suomalainen kansallinen kulttuuri kunniaan. Kulttuuri, luovat alat — sieltä syntyvät tulevaisuuden työpaikat. Nostan nyt esille yhden asian, mitä meidän pitää käsitellä, ja toivon myös Terholta vastausta.

Kotimainen musiikkibisnes. Tällä hetkellä asia on niin, että on kolmen kerroksen väkeä. On meidän kärkihuiput, artistit ja muusikot. He tekevät töitä Sonylle, Universalille ja Warnerille. Sitten meillä on toinen kategoria: ne, jotka haluaisivat olla näitten palveluksessa, mutta todennäköisesti eivät koskaan pääse. Sitten meillä on kolmas kategoria, yli 90 prosenttia: ne kotimaiset muusikot ja artistit, jotka joutuvat tekemään omakustannelevyjä, koska pieniä kotimaisia levyfirmoja ei oikeastaan enää ole, ei isojakaan. Eli nämä pienet levyfirmat ovat menneet konkkaan tai ovat lopettaneet, koska isot jätit ovat tulleet ja vievät tämän markkinaosuuden.

Kysymys kuuluu: eikö olisi hyvä, että meillä olisi kotimaisia toimijoita, jotta nämä yli 90 prosenttia muusikoista ja artisteista saisivat tuotteitaan esille ja kaikki verorahat jäisivät kotimaahan? Tässä käy vähän samalla lailla kuin mahdollisesti tulevassa sotessa, että kansainväliset jyräävät kaiken alleen. Eli myös tämä rahoituskysymys on ollut ministeri Terholla, ja nyt odotan, että ministeri Lintilä vastaa, koska Terho vähän väisti tätä kysymystä vastauksessaan. On tärkeää suosia ja varsinkin antaa rahoitusta kotimaisille yrittäjille, koska he eivät pyydä mitään almuja vaan rahoitusta, eivät siis suoraa tukea.

Myös lakialoitteen tekijänoikeuksien korvauksista olen tehnyt, ja toivottavasti myös se käsitellään.

Tampereen Työväen Teatteri — jess! Siellä on myös pikkuserkku näyttelössä.

14.34 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin kiitän tästä mahdollisuudesta keskustella kulttuurista edes yhden kerran vaalikauden aikana tässä koko joukolla. Se on todella hienoa. Toivoisin, että keskittyisimme nimenomaan siihen, miten voimme parantaa kulttuurin asemaa ja taiteen tekemisen edellytyksiä yhteiskunnassa.

Eräs ajankohtainen kysymyshän on se, että VOS-uudistusta ollaan paraikaa tekemässä. Näkemykseni on kyllä se, että jotta tämä valtionosuusuudistus voitaisiin viedä kunnialla maaliin, se edellyttäisi kyllä lisärahoitusta ja merkittävää sellaista, jotta saataisiin uusia vapaan kentän toimijoita VOS-rahoituksen piiriin. Tässä muistelin sitä, että viime kaudella me teimme sopimuksen siitä, että riippumatta siitä, ketkä ovat seuraavassa hallituksessa, seuraava hallitus tulee nostamaan kirjailijoiden lainakorvauksia pohjoismaiselle tasolle. Niin tehtiin tällä kaudella, ja tästä kiitän nykyistä hallitusta lämpimästi. Mutta ehdotukseni on se, että nyt tällä eduskuntakaudella me tekisimme samanlaisen parlamentaarisen sopimuksen siitä, että kun VOS-uudistus toteutetaan, niin riippumatta siitä, ketkä ovat seuraavassa hallituksessa, päätettäisiin lisärahoituksesta VOS-uudistuksen jalkauttamiseksi, koska nimenomaan taiteen perusrahoitus on paras tapa tukea suomalaista vapaata taidetta ja ammattimaisia taiteentekijöitä.

Sen lisäksi toivoisin myöskin, että hallitus tarkastelisi esimerkiksi Anne Bernerin työryhmän tällä kaudella tehdyn ”Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina” -selvityksen toimenpide-ehdotuksia, joista monet ovat todella hyviä. Faktahan on se, että Suomessa luovien alojen osuus bruttokansantuotteesta [Puhemies koputtaa] on alemmalla tasolla kuin muissa Pohjoismaissa, mutta tämä voitaisiin helposti korjata toteuttamalla [Puhemies koputtaa] tähän selvitykseen sisältyviä toimenpide-ehdotuksia. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

14.36 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensinnäkin edustaja Pauli Kiurulle tästä keskustelualoitteesta ja myöskin puheenvuorosta, jossa hän osoitti, kuinka moninaisia lähestymistapoja tähän tärkeään aiheeseen on. Mutta keskeistä tietenkin, jos puhutaan suomalaisesta kulttuurista tai jos puhutaan luovista aloista Suomessa, on ymmärtää sitä, että elävää, monipuolista taidekenttää ja kulttuurielämää ei ole olemassa, ellei meillä ole taiteen tekijöitä ja kulttuurin tekijöitä, jotka pystyvät keskittymään täysipäiväisesti ja ammattimaisesti taiteen ja kulttuurin tekoon.

Sosiaaliturvajärjestelmän epäkohdat saavat yleensä — ja aivan syystä — paljon huomiota tässä keskustelussa. Mutta sen lisäksi on kulttuuri- ja taidepoliittisesti äärimmäisen tärkeätä pohtia, miten me voimme kehittää taiteentekijöiden ansaintamalleja eli mahdollisuuksia tienata tekemällään taiteellisella työllä. Monet taiteilijathan elävät erittäin niukalla toimeentulolla, ja monet myöskin joutuvat tekemään muita töitä saadakseen elämiseen riittävän toimeentulon ja omat menot katettua.

Ainakin kaksi ajankohtaista asiaa on tässä tärkeässä roolissa. Ensimmäinen on suomalainen apurahajärjestelmä. Tänä on julkaistu tietoja, joiden mukaan 70-luvulla apurahan taso oli lähellä keskimääräistä ansiotasoa mutta jo 80-luvulle tultaessa nämä selkeästi erkaantuivat toisistaan. Ja tänä vuonna, jos on apurahalla työskentelevä taiteentekijä, jolla on esimerkiksi alaikäinen lapsi, se tarkoittaa käytännössä, että ihminen elää köyhyysrajan alapuolella. Haluan siksi kysyä ministeriltä, onko hallituksella valmiutta nostaa taitelija-apurajojen tasoa.

Toinen konkreettinen kysymys on valtionosuusuudistus. Sinänsä uudistamistarpeita kyllä on, mutta jotta tämä uudistus myöskin onnistuisi, on osoitettava tarvittavat noin 20 miljoonaa sen läpiviemiseksi. Tämän luulisi olevan hallitukselle helppoa, kun hallitus on löytänyt 1,5 miljardia euroa [Puhemies koputtaa] käytettäväksi veronkevennyksiin tällä kaudella.

14.38 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Suomen menestyksen ja hyvinvoinnin pohjana ovat korkealaatuinen ja tasa-arvoinen koulutus sekä laadukas kulttuuritoimi. Kulttuuri on kestävä resurssi ja luo pohjan tasavertaiselle kehitykselle.

Kansalaisyhteiskunta ja vapaaehtoinen toiminta luovat yhteisöllisyyttä ja elämänlaatua. Kulttuuri, urheilu ja yhdistystoiminta vahvistavat identiteettiä, ja niillä on tärkeä rooli meidän yhteiskunnassamme.

Det svenska i Finland är en del av Finlands kulturliv och kulturarv och bör vara tillgängligt för alla finländare, också för dem som inte definierar sig som svenskspråkiga. Genom att skapa och uppleva konst kan vi alla bredda på vår syn på världen omkring oss. Och det här gäller främst våra barn och ungdomar.

Arvoisa ministeri, miten voitte taata, että kuntien tukemilla tärkeillä lasten ja nuorten kuvataide- ja musiikkikouluilla on toimintamahdollisuuksia myös jatkossa, kun monen kunnan taloudellinen tilanne oleellisesti muuttuu maakuntauudistuksen seurauksena?

14.39 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että kaikilla suomalaisilla on mahdollisuus päästä osallisiksi kulttuurin monipuolisesta tarjonnasta ja harjoittaa luovuutta edelleen luonnikkaalla tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Kulttuurilla on terveydelle hyvin laajat ja myönteiset vaikutukset, ja siitä on myös teollisia tutkimuksia. Sen vuoksi kulttuurin toimijoiden ja taiteilijoiden toimeentulosta osaltaan on huolehdittava.

Jos historiaa ajattelemme, kirjoitus- ja lukutaito osaltaan mahdollistivat ajassa elävän kulttuurin kehittymisen. Haluaisinkin nostaa esiin myös tämän päivän luku- ja kirjoitustaidon. Meidän nuorisomme näistä taidoista olisi huolehdittava paremmin.

Kulttuuriperimässämme ovat vahvasti vaikuttaneet monet vahvasti kristityt henkilöt, merkkihenkilöt kuten Agricola, Chydenius, Snellman, Topelius ja Aurora Karamzin. He ovat luoneet itsenäisyydelle ja koko kulttuurille pohjaa. Haluaisinkin muistuttaa, että kristillinen kulttuuriperimä maassamme on vahva. Kristillisuus ja sen elementit ovat imeytyneet niin syväälle kulttuuriimme, etteivät monet, varsinkaan nuoret, tunnista sitä lainkaan.

Tampere on vahva kulttuurikaupunki. Tampereen Työväen Teatteri, niin kuin täällä useampaan kertaan on mainittu, on yksi Suomen suurimmista teattereista ja ainut kansalliseen näyttämö Helsingin ulkopuolella. Sen toiminta olisi turvattava. Tänä vuonna Tampereella on nostettu esiin sisällissodan tapahtumat ja Työväen Teatterissa pyörii musikaali Tytöt.

Olisin halunnut lainata käsikirjoittaja ja ohjaaja Sirkku Peltolan sanoja merkityksestä: ”Historian tutkiminen, tunteminen ja tulkitseminen auttavat ihmistä irti itsekeskeisestä maailmankuvasta, jonka keskiössä vain minän hyvinvointi on elämisen arvo ja tekojen oikeutus. Historian tuntemuksen kautta ymmärrys outoa, muita ja uutta kohtaan väistämättä [Puhemies koputtaa] lisääntyy ja syventyy.” Jotta ulottaisimme ajatuksemme tulevaisuuteen, myös kulttuurista on pidettävä huolta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme minuutin mittaisiin puheenvuoroihin.

14.41 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu jo monta kertaa, taide ja kulttuuri ovat erittäin tärkeitä ihmiselle ja ihmisen kasvuun. Ne ovat jopa niin tärkeitä, että niitä voidaan pitää peruspalveluna, jonka pitäisi olla jokaisen saavutettavissa asuinpaikasta tai asemasta riippumatta.

Minä tervehdin ilolla kaikkia niitä hankkeita, joilla mahdollistetaan koululaisten kulttuurielämysten saanti asuinpaikasta riippumatta. Taidelaitoskäyntejä rajoittavat matkakustannukset ja jossain määrin myös pääsylippujen hinnat, eikä kaikkialla ole ihan samassa määrin mahdollisuuttakaan käydä taidelaitoksissa. Rehtorit ja opettajat joutuvat laittamaan kaiken kekseliäisyytensä peliin etsiessään keinoja koulujen kulttuurisuunnitelman toteuttamiseen.

Ilahduttava asia on, että Suomen satavuotisjuhlavuoden kunniaksi pääosin Suomen Kulttuurirahaston rahoittama noin 20 miljoonan euron Taidetestaajat-hanke on viety eteenpäin. Taidetestaajathan vie kolmen vuoden aikana kaikki Suomen kahdeksaluokkalaiset kulttuurilaitosvierailulle. Tällaisia hankkeita meillä pitäisi jatkossa saada enemmän.

14.43 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kirjasto- ja Yleisradio, meidän koulutusjärjestelmämme peruskoulu etunenässä ovat meidän kulttuurimme jalokivet, ja niillä kaikilla on merkittävä tehtävä erityisesti suomen kielen vaalimisessa.

Arvoisa puhemies! Kyllä minunkin on pakko tähän valtiosuusjärjestelmään kajota. Kun edustaja Andersson jo totesi, että verohelpotuksiin on käytetty 1,5 miljardia — toinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

luku: yritystukiin 4 miljardia — niin onhan tämä kulttuuriskandaali, hyvät kollegat, jollei tähän valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen nyt 20:tä miljoonaa euroa löydy. Toistan: Se on kulttuuriskandaali, jos ajetaan Tampereen Työväen Teatteri, monumentaalinen yhteisö, alas. Se olisi anteeksiantamaton [Puhemies koputtaa] kulttuuriskandaali Suomessa.

14.44 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Pauli Kiurua ja edustaja Viitasta tämän asian vahvasta esille tuomisesta, ja myöskin ministerin puheenvuoro oli mielestäni hyvä. Otan vain kaksi näkökulmaa tähän aihealueeseen.

Ensimmäinen on Yleisradio, johon edellinen puhuja jo vähän viittasi. Kun sain olla vetämässä tätä Ylen tulevaisuustyöryhmää, tai miksi sitä parlamentaarista työryhmää kutsuttiinkaan [Sirkka-Liisa Anttilan välihuuto] — rahoitus, no, siinä on vaikka mitä nimiä — olennaista oli se, että kun sitä läpivalaistiin, mitä Yle tekee, niin meillä on todella paljon sellaisia ihmisiä ja nimenomaan kulttuurintekijöitä, -tuottajia eri asteilla, jotka osittain saavat rahansa Yleltä, ja jos Ylen toimintaa ei olisi siellä, niin heidän toimintansa olisi huomattavasti pienempää ja monet joutuisivat vaihtamaan kokonaan alaa.

Ja ihan lopuksi sanon sen, että liityn myös siihen porukkaan, joka Tampereen Työväen Teatterin rahoitusta [Puhemies koputtaa] haluaa vahvistaa, ja sanon vain sen, että siellä on 40 prosenttia kävijöistä muualta kuin Pirkanmaalta.

14.45 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen kulttuuri on kunniaakasta, ja sen pitkät perinteet ovat ehdottomasti puolustamisen arvoisia, ja siten keskustelu täällä eduskunnassa on tarpeen, jotta voimme tehdä poliittisia päätöksiä ja edesauttaa oman kulttuurimme säilyttämistä ja kehittymistä. Meidän omien juuriemme tuntemisessa sekä kulttuuriperintömme säilyttämisessä ja kehittämisessä luku- ja kirjoitustaito ovat avainasemassa, mihin täällä äsken jo viitattiin. Valitettavasti suomalaislasten oppimistulokset äidinkielessä ovat heikentyneet viimeisen vuosikymmenen aikana selvästi, ja tämä huono suuntaus on ehdottomasti oikaistava.

Arvoisa puhemies! Historiamme merkkimies J. V. Snellman katsoi, että kieli ei ole vain väline ajatusten muotoilemiseksi vaan että koko kansakunnan ajattelu on sisäänrakennettuna sen yhteiseen kieleen. Toivon, että voimme harkitulla ja hallitulla kulttuuri- ja koulutuspolitiikalla palauttaa nyky-yhteiskuntaamme sen 1800-luvun snellmanilaisen hengen, joka yhdisti kansaamme merkittävästi [Puhemies koputtaa] ja auttoi sen jopa läpi myöhempien sortovuosien kansakunnan omaa identiteettiä ja kulttuuria korostaen.

14.46 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jotta meillä olisi varaa rahoittaa kulttuuria jatkossakin, meidän kannattaa tukea luovia aloja ja edistää myös niiden vientiä. Minä uskon siihen, että meidän kannattaisikin perustaa Suomeen oma luovien alojen Business Finland, jota lähtisimme viemään maailmalle, koska suomalaista kulttuuriosaamista kyllä riittää.

Ja kun menemme esimerkiksi valtionosuusuudistukseen, jota ministeri Terho nyt joutuu pohtimaan, niin sieltähän puuttuu noin 20 miljoonaa euroa tällä hetkellä siitä tavoitteesta, jolla pääsisimme siihen, että eri kulttuurialojen toimijat eivät joutuisi keskenään kilpailemaan niistä vähistä resursseista, joita tällä hetkellä on. On välttämätöntä, että esimerkiksi uusia ja vapaan kentän toimijoita ja uusia taiteen muotoja saadaan valtionosuuksien piiriin, mutta on kestävämpiä, jos se toteutetaan kertarysäyksellä esimerkiksi Suomen kak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

kosteatteriin. Tämän tyyppisiä kysymyksiä pitää miettiä vielä mielestäni uudelleen, koska me emme tarvitse kulttuurialan sisäistä vastakkainasettelua. Me tarvitsemme ylipäättään kulttuurialojen tukemista ja myös kulttuurikoulutuksen vahvistamista [Puhemies koputtaa] Suomessa. [Eduskunnasta: Erittäin hyvä puheenvuoro!]

14.47 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luovilla aloilla ja kulttuurilla on moninaisia vaikutuksia. Jos ajatellaan ihan taloudenkin näkökulmasta: jo nämä työllisyysluvut, joita tässä kerrattiin, myös kerrannais- ja läikkymisvaikutuksista voidaan puhua. Savonlinnalaisena tiedän hyvin, mitä on kulttuuriturismi ja kaupunkiin kohdistuva vetovoima kulttuurin ollessa hyvällä tasolla kaupungissa. Myös ennalta ehkäiseviä vaikutuksia kulttuurilla on valtavasti. Meidän pitäisi vain paremmin tunnistaa näitä. Tästähän tutkimustietoa jo löytyy, kuinka voimme kulttuuria käyttää hyväksi siinä, että pysymme terveenä ja hyvällä mielellä.

Tämä hallitus on ottanut av-tuotantokannustimen käyttöön, nostanut lainauskorvaukset pohjoismaiselle tasolle, ja toivon todella, että nyt Teoston ja valtiovarainministeriön yhteistyöllä saadaan tekijänoikeustulojen tulouttaminen yrityksille, jotta musiikkiala pääsee Suomessa samaan nousuun kuin Ruotsissa.

14.48 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru totesi kulttuurin moninaisuuden ja mainitsi siinä yhteydessä myöskin valmisteilla olevan liikuntapoliittisen selonteon, joka on käynnissä. Hän mainitsi myöskin huonon olympiamenestyksen ja korosti, että huippu-urheilijat ja nuoret urheilijat tarvitsevat lisää tukea.

Korostan kuitenkin, että kysymyksessä on liikuntapoliittinen selonteko, ei urheilupoliittinen selonteko, puhumattakaan että se olisi huippu-urheilupoliittinen selonteko. Silloin meidän pitää kiinnittää tässä liikuntakulttuurissamme huomiota siihen peruskysymyksen, millä saamme tavalliset kansalaiset entistä enemmän liikkumaan.

Muutama viikko sitten saimme hätkähdyttäviä tietoja, että siitä huolimatta, että meillä on Liikkuva koulu -hanke, meillä on kaikille lapsille ja nuorille pyrkimys järjestää harrastus, viidesluokkalaisten kunto on suorastaan edelleen heikentynyt kouluissa ja yhdeksäsluokkalaisten kaksiviikossa on matkalla elintasosairauksien riskiryhmään täyttä vauhtia. Siksi korostan, että tässä liikuntapoliittisessa selonteossa on kyllä keskiössä oltava tämä, miten saada koko kansa [Puhemies koputtaa] liikkumaan vauvasta vaariin.

14.49 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taide ja kulttuuri lisäävät henkistä hyvinvointia, mutta kulttuuria kokeva voi paremmin myös fyysisesti. Ne heijastavat historiaa ja yhteiskuntaa ja tuovat merkityksiä elämään ja avaavat mahdollisuuden nähdä todellisuus ja ajan ilmiöt luovasti erilaisista näkökulmista. Taiteen ja kulttuurin mahdollisuudet tukea ihmisarvoista elämää, terveyttä ja hyvinvointia ovat lähes mittaamattomat, niin kuin me useat olemme täällä jo todenneet. Jokaisella ikään, asuinpaikkaan ja varallisuuteen katsomatta tulee olla mahdollisuus kokea ja harrastaa kulttuuria ja taidetta.

Näistä hyvistä vaikutuksista huolimatta kulttuurin osuus valtion budjetissa on tosiaankin valitettavan pieni. Nyt olisikin erinomainen tilaisuus sitä nostaa, kun täällä yhdessä kulttuurin puolesta puhumme. On ihan selvää, että nämä lisäsatsaukset maksavat itsensä takaisin, ja minä toivoisin, että me tekisimme siitä edustaja Viitasen kuvaamasta pingispallosta edes golfpallon kokoisen tai ainakin painoisen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

14.50 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kulttuurin arvo on suuri henkisesti mutta myös taloudellisesti, niin kuin tässä on esille tullut. Erittäin tärkeässä roolissa ovat myös perintö ja perinteet, suomalainen arvokas, hieno kulttuuri. Toivon, että meillä kaikilla on oikeus tulevaisuudessakin omaan suomalaiseen kulttuuriin ja toisaalta myös sen puolustamiseen. Suvaitsevaisuus ei saa tarkoittaa perinteistä tai omasta kulttuurista luopumista. Toivon, että tätä suomalaista kulttuuria myös puolustetaan tässä globalisaation maailmassa. Koulujuhlat ovat oma osansa suvivirsineen ja jouluevankeliumeineen, niitä pitää vaalia myös tulevaisuudessa.

Mutta sitten urheilu on tärkeä osa myös kulttuuria. Kysyisin ministeriltä, joka vastaa myös urheilusta, joka on tärkeä osa kulttuuria: olisiko mahdollista etsiä liikuntaan yhtenevää arvonlisäverokantaa, tähän alennettuun [Puhemies koputtaa] 10 prosenttiin? Sillä itse asiassa vastattaisiin näihin moniin asioihin, joita esimerkiksi edustaja Uotila hetki sitten esille nosti... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

14.52 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är ett viktigt tema vi talar om. Kulturen tillhör alla, och vi är rika i Finland då vi har ett land med två nationalspråk. Vi är ett land, ett folk men med två språk, och vi har också lite olik kultur på svenska och finska. Men vi ska också minnas den samiska kulturen, och framför allt vill jag också lyfta fram minoriteternas rättigheter till sin kultur. Nu när vi talar om statsandelsreformen tycker jag också det skulle vara viktigt att av ministern få veta på vilket sätt man tänker stöda minoriteternas kulturutveckling i framtiden.

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen hienoa, että puhutaan kulttuurista. Kulttuuri kuuluu kaikille. Olemme rikkaita Suomessa siinä mielessä, että meillä on moninaisuutta meidän kulttuurissa. Meillä on myös vahva suomenruotsalainen kulttuuri, joka on osa suomalaista kulttuuria, sitten meillä on saamelaisten kulttuuri ja niin edelleen. Haluaisin tietää, millä tavalla tulette, arvoisa ministeri, edistämään myös vähemmistöjen oikeutta omaan kulttuuriinsa tulevaisuudessa.

14.53 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luovaan hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluu ilman muuta taiteen ja kulttuurin edistäminen ja sen edellytysten kehittäminen. Taiteen julkista tukea ei mielestäni tule asettaa vastakkain sosiaalipolitiikan toimenpiteiden ja resurssivaatimusten kanssa. Päinvastoin, kuten täällä on jo moneen kertaan sanottu, taiteen tukeminen tulee nähdä myös ennaltaehkäisevänä sosiaalipolitiikkana. Taide on yhteiskunnallisen kehityksen strateginen voimavara, ja se on myös kulttuurisesti yhteisöllinen voimavara. Luovuuden vaaliminen ja siihen kannustaminen on perusta koko yhteisön kehittämiseksi sen kaikilla alueilla, ja kannustankin hallitusta parantamaan taiteen ja kulttuurin sisältöjen tekijöiden eli taiteilijoiden asemaa tässä maassa. Erityisesti kuvataiteilijat ovat taiteilijoitten joukossa erityisen huonossa asemassa.

14.54 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistiliitossa oli pari vuotta sitten Taide ja kulttuuri kuuluu kaikille -teemavuosi. Asianhan luullisi olevan itsestäänselvä, vaan eipä vain ole, vaikka tutkimusnäyttöä kulttuurin ja taiteen myönteisistä vaikutuksista ikäihmisten ja myös muistisairaiden terveyteen ja hyvinvointiin on jo paljon. Esimerkiksi hoitokulttuurit ovat monin paikoin vanhanaikaisia, eikä kulttuuria hyvän elämän mahdollistajana ja hoitomuotona edelleenkaan ymmärretä. Monissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

kunnissa kotona asuvalle muistisairaalle ei myöskään myönnetä kuljetuspalveluita, jotta he pääsisivät turvallisesti harrastuksiin ja tapahtumiin. Olen kuullut sanottavan, että ei sillä ole enää muistisairaalle mitään merkitystä. Toivottavasti tämä tuleva uusi vammaispalvelulaki tuo tähän ongelmaan parannusta, sillä kaikilla tulisi olla oikeus olla osallisena kulttuurista.

14.55 **Lea Mäkipää sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuuria on lähes kaikki, sitä ei voi jotenkaan erotella. [Eduskunnasta: Kaikki!] Tarvitsemme yhteisöllisyyttä ja yhdessäoloa, ja varsinkin nuorille on tärkeätä, kun he tänä päivänä askartelevat digitaaliossa maailmassa.

Myös jokaisella maalla on oma tapakulttuuri, ja meitä suomalaisia pidetään hieman omituisina, kun saunotaan lähes 100-asteisessa saunassa kipristellen, mutta siellähän sielu puhdistuu. Samoin ruokakulttuuria pidetään omituisena, esimerkiksi pääsiäisenä mämmin syöntiä, joka monesta tuntuu todella suorastaan yököttävältä. Mutta juhannuskoivut ja liputus koko juhannusyön on suomalaista kansallisromantiikkaa ja kulttuuria parhaimmillaan.

Itse rakastan hirveän paljon runoja. Niissä on mielestäni syvyyttä ja viisautta. Tässä pieni pätkä Lauri Viidan runosta Moraali: ”Siisti täytyy aina olla!” / sanoi kissa hietikolla — / raapi päälle tarpeenteon / pienen, sievän santakeon.” Vaikka tämä on humoristinen, niin tämä tarkoittaa sitä, että kun ratkaisemme globaaliongelmia, niin meidän pitää ensinnä pitää huoli omasta ympäristöstämme.

14.56 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin ansiokkaasti puhuttu siitä, että kulttuurin tekijöiden toimeentulosta pitää huolehtia. Nostaisin tässä nyt esille kirjailijoiden huolen siitä, mitä EU-päätöksenteossa mahdollisesti on tapahtumassa kirjastokorvauksille. Voimmehan, ministeri Terho, luottaa siihen, että Suomi puolustaa sitä, että kirjastokorvaukset jatkossakin säilyvät nimenomaan kirjailijoiden eivätkä kustannusyhtiöiden tulonlähteenä?

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin myös tukea sitä, mitä Tampereen Työväen Teatterin rahoituksesta muun muassa edustajat Kiuru ja Viitanen sanoivat. Kansallisesta kulttuurista haluaisin korostaa sitä, että kaikki kulttuuri, myös se, mitä miellämme kansallisista kansallisimmaksi, kehittyy aina ja vuorovaikutuksessa koko maailman kanssa, ainakin kaiken sen kanssa, mitä maailmasta tiedämme. Esimerkiksi Kalevalan [Puhemies koputtaa] miellämme hyvin kansalliseksi, mutta jo Martti Haavio kymmeniä vuosia sitten osoitti, että monet sen tarinat ovat itse asiassa lainaa muinaisista Lähi-idän kulttuureista.

14.57 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa käytetään hienoa suomen kieltä. Mutta tätä suomen kieltäkin käytetään hyvin erilaisella murteella ja meillä Lapissakin Peräpohjolan murteessa H-osathan laitetaan kahdeksaan eri paikkaan. Minutkin tunnustetaan, että minä olen Sodankylästä Orajärven kylästä.

Toinen asia, minkä haluan ottaa tässä esille, on se, että perustuslain 17 §:n 3 momentissa saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Minä identifioin itseni metsälappalaiseksi, eikä kenelläkään ole oikeutta kieltää minun omaa saamelaista kulttuuri-identiteettiäni ja niitä toimintoja, mitä minä sen kanssa teen, mitä minä omakseni koen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Kolmantena asiana minä otan näin sote-aikana esille nyt sitten perinnehoidot. Meillä oli viime viikolla täällä eduskunnassa seminaari Tieteellisesti tutkitut perinnehoidot. Siellä käytiin läpi sauna-, kasviasiat ja myöskin kalevalainen jäsenkorjaus.

14.58 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En ala saunomaan enkä raapimaan hiekkaa kasalle mutta haluan tuoda esille sen, kuinka tärkeätä kulttuuria ovat nimenomaan ne toimet, jotka lasten ja nuorten osalta auttavat kulttuurin tekemisen saralle. Sieltä lähtee se luovuus. Kun ministeri toi esille tämän kolme vuotta pidemmän elinajan, oma ymmärrykseni lähtee siitä, että juuri ne, jotka harrastavat kulttuuria, elävät terveemmin eli kulttuuriin satsaaminen jo nuorena ja lapsena on kansantaloudellisesti järkevä vaihtoehto eli urheiluun kannustaminen. Edustaja Uotila toi erittäin suuren huolen, ja onkin tärkeää, että kun tätä liikuntapolitiittista ohjelmaa tehdään, huomioidaan juuri nämä koululiikunnan ja lasten ja nuorten liikkumisen haasteet eli pyritään huolehtimaan siitä, että ihmiset osallistuvat. Totta kai [Puhemies koputtaa] kulttuurista nauttiminen on hienoa, mutta sen tekeminen on tervehdyttävää.

15.00 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuuri on pohja kaikelle kehittämiselle. Mielestäni on tärkeää tässä asiassa ymmärtää, että kulttuurin kehittämisen pohjana on esimerkiksi lukutaito, ja sen pohjalta voisi ajatella, että tähän liittyviä tärkeitä toimia on esimerkiksi se, että vanhemmat lukevat kotona lapsilleen vaikka satuja ja kehottavat lukemaan kaikkea mahdollista. Tähän liittyen esimerkiksi vanhempainvapaat ynnä muut ovat tärkeitä asioita keskustella siitä, miten voidaan olla enemmän siinä vaiheessa, kun lapset ovat kotona, kehittämässä sitä kulttuurin perustaitoa eli lukemista. Siinä esimerkiksi isien kotona oleminen on tutkimusten mukaankin erittäin tärkeää sille, että pojat esimerkiksi lukisivat myöhemmin koulussa paremmin.

15.01 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuuri on minä tahansa kansakunnan tai yhteisön keskeinen identiteetin ilmentymä, joka määrittelee yhteisön olemusta. Kulttuuri rakentaa siltoja yhteisön eri jäsenten välille ja luo yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka ei muutoin ole saavutettavissa.

Kulttuurilla ja taloudella on voimakkaampi keskinäisriippuvuus kuin usein ymmärretään. Kulttuuri ruokkii luovaa ajattelua, jota tarvitaan kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla, eikä vähiten liike-elämässä ja esimerkiksi markkinoinnissa. Kun me rakennamme Suomen maabrändiä, lisäämme Suomen houkuttelevuutta matkailumaana ja investointikohteena. Kun me myymme suomalaisia tuotteita ja palveluja maailmalla, on suomalainen kulttuuri avainasemassa siinä, että liiketaloudelliset tavoitteemme toteutuvat.

On kaikin tavoin meidän kaikkien suomalaisten intressissä vaalia ja kunnioittaa suomalaista kulttuuria sekä tukea sen eri ilmenemismuotoja aina kuvataiteesta kirjallisuuteen, teatteriin, musiikkiin, urheiluun ja [Puhemies koputtaa] hyvin moneen muuhun luovaa ajattelua, itsensä ilmaisua ja identiteettiä rakentavaan kulttuurin osa-alueeseen.

15.02 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Terho maalasi kauniisti kulttuuripolitiikan maisemaa menemättä juurikaan konkretian kovaan pätyyn. Siksi kysyn muutaman täsmäkysymyksen:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Ensimmäinen kysymys liittyy siihen, miten turvataan kansalaisten sivistykselliset oikeudet eli käytännössä kulttuurikasvatukseen, taiteen perusopetukseen liittyvät kysymykset.

Toinen kysymys: miten huolehditaan kulttuuripalveluiden yhdenvertaisuudesta ja säävutettavuudesta? Tähän liittyy nimenomaan maksuttomuus vaikka museoissa tai lähikirjastojen toimivuus.

Kolmas kysymys: miten parannetaan taiteen tekemisen edellytyksiä? Tähän liittyy tietenkin taiteen perusrahoitus — puretaan VOS-rahoituksen indeksijäädytykset ja lisätään se 20 miljoonaa euroa sinne VOS-rahoitukseen.

Neljäs kysymys: miten parannetaan luovan työn tekijöiden sosiaaliturvaa? Tähän kytkeytyy perustulo ja yhdistelmäturva.

Ja viimeinen kysymys: miten tuetaan kulttuurialojen yrittäjyyttä? Tähän liittyy nimenomaan [Puhemies koputtaa] vienti ja kansainvälisyyden tukeminen?

15.03 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan kulttuurista, niin se on varsin laaja käsite. Jos ajatellaan tätäkin keskustelua, niin täällä on puhuttu jo tiedustelulain kautta perämooottoreista ja mämmin kautta perinnehoidoista. Ehkä se on sitten sitä puhetaidetta, ja voi arvioida, että taidesuuntaus on ollut ehkä dadaismi joissain puheenvuoroissa.

Arvoisa herra puhemies! Jos mennään taiteeseen ja taiteen pariin, niin oikeastaan ajankohtainen kysymys on tämä VOS-uudistus, joka ehdottomasti pitää saada eteenpäin. Esimerkiksi nykysirkus tai tanssitaide pitää saada nostettua VOSin piiriin, ei kuitenkaan niin, että orkesterit, museot, teatterit kohtuuttomasti siitä kärsisivät, ja se vaatii lisämäärärahaa. Ihan suora kysymys kulttuuriministeri Terholle: oletteko valmis 20 miljoonan esitystä, joka tämän mahdollistaisi, viemään kevään kehysriiheen?

Toinen kysymys: Taiteilijoiden apurahat ovat liian vähäisellä tasolla taitelijoiden määrään nähden, samoin taitelijaeläkkeet. [Puhemies koputtaa] Onko teillä pyrkimys lisätä näiden määrää?

15.04 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kulttuurin tuki kuuluu kaikille, ja on hieno asia, että täällä sitä yksimielisesti tuetaan.

Tänä päivänä on paljon puhuttu kulttuurin tukemisesta, mutta on syytä muistaa, että on monta kulttuurin alaa, jotka kannattavat itse itseään ja eivät tarvitse mitään tukea. Tarkoitankin tällä muun muassa monissa kylissä Suomessa pyörivää kesäteatterikäytäntöä, erinomaisen hyvää kulttuuritasoa. Ilman yhteiskunnan merkittävää tukea tämä tarjoaa meille hienoja nautintoja.

Täällä on siteerattu montaa suomalaista taitelijaa, ja kyllä omasta mielestäni tähän kuuluu myös edustaja Alatalon upea teksti ”Jäätelökesä”, jos halutaan tällaisia kulttuuritekoja nostaa tässä salissa esille. Itse haluaisin myös hyvän ystäväni Pekka Nymanin tuotannosta kertoa sen, että kulttuuri on myös juhlaa. Hänellä on upea kappale ”Tänä päivänä juhliin” — käykää kuuntelemissa.

15.05 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun pääsin Porin kaupunginvaltuustoon, niin kansalainen sanoi minulle, että älä unohda kulttuuria. Ehdottomasti kulttuuriin pitää rahallisesti panostaa ja se on tärkeä asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Kansallisvaltion kulttuuri on yhteisöjen tai yhteisön saavutusten kokonaisuus. Ihminen rakentaa myös identiteettiään kulttuurin varaan. Kulttuureja voidaan myös jaotella valtauskontojen mukaan. Esimerkiksi meillä länsimaissa on juutalais-kristillinen kulttuuri, mutta nyt yhä enenevässä määrin meille on tulossa islamilainen kulttuuri tänne. Onko ok, että päiväkodeissa neljävuotiailla on huiveja? Onko ok, että me luovumme joulujuhlista tai suvivirrestä sen takia, että me rupeamme puhumaan, että loukkaako tämä kenties tänne muutaneita? Lisäksi uskonto vaikuttaa aina kulttuuriin ja sitä kautta lainsäädäntöön. Nyt esimerkiksi Ruotsissa on jo annettu šaria-lain mukainen tuomio.

15.06 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliittisesta kulttuurista. Meillä Suomessa on totuttu siihen, että meillä on hyvin asiallinen poliittinen kulttuuri. On hoidettu vastuullisesti yhteisiä asioita, ja poliittiseen kulttuuriin on kuulunut myöskin tietynlainen kunnioitus kanssaihmissä kohtaan. Tämä äskeinen puheenvuoro ehkä omalta osaltaan viestii siitä, millä tavalla meillä poliittinen kulttuurimme on muuttunut.

Tulin juuri Karakalliosta, jossa 90 eläkeläistä koki nykyisen poliittisen kulttuurin epäluottamusta herättävänä. He kysyivät, minkä takia esimerkiksi maakuntauudistusta, soteuudistusta viedään eteenpäin huolimatta siitä, että asiantuntijat toteavat, että se ei tule johtamaan mihinkään hyvään. Poliittiseen kulttuuriin tänä päivänä kuuluu se, että asioita viedään vastoin asiantuntijoiden näkemyksiä eteenpäin. Nyt kysyisin, kun täällä on ministeri paikalla: koska tälle farssille saadaan loppu?

15.07 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On tarpeen osallistua kulttuurikeskusteluun, totta kai. Mielelläni puhuisin museoista Suomi 100 -vuonna. Suomalainen museokulttuuri näyttäytyi edukseen, kertoi Suomen historiasta 100 vuotta taaksepäin, myöskin tulevaisuudesta. Itsekin olen mukana museotoiminnassa. Monet museot ovat kyllä taloudellisissa vaikeuksissa. Opetus- ja kulttuuriministeri on kyllä huolehtinut erityismuseoiden rahoituksesta suhtkoht kohtuullisesti, mutta museo ei ole koskaan mitään liiketoimintaa.

Olisin kysynyt kulttuuriministeri Terholta, miten te näette museoiden tulevaisuuden ja niitten kehittämisen suomalaisessa kulttuurikentässä, kun me menemme nyt uudelle vuosisadalle, erityisesti ajatellen nuorisoa. Suomen Kulttuurirahastokin on panostanut nuorison museoissa käyntiin.

15.08 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni taiteilija elättää yksin itsensä taidoillaan. Vielä äskettäinhän oli olemassa käsite ”omalla työllään toimeentuleva”, mutta nyt moni taiteilija on omaksi suuttumukseksen määritelty yrittäjäksi, jolla ei välttämättä ole työttömyysturvaa. Tunnen läheisesti monta taiteilijaa, joiden toimeentulo on hiuskarvan varassa, jolloin TE-toimistojen vaihtelevat ja jopa mielivaltaiset tulkinnat ovat kohtalokkaita. Olenkin esittänyt, että itsensäyöllistäjien asiat keskitettäisiin kolmeen tai viiteen TE-toimistoon, joissa olisi osaamista ja motivaatiota auttaa taiteilijoiden toimeentuloa. Samoin taiteilijoiden työosuuskuntien edellytyksiä on parannettava.

Nämä toimet luovien suomalaisten suojelemiseksi on suunnattu tietenkin ennen kaikkea ministeri Lindströmille, mutta näkeekö ministeri Terho tämän arkisen kysymyksen tärkeyden ja ennen pitkää tarpeen sosiaaliturvauudistukselle, joka suojelee luovaa suomalaista?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

15.09 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuuri on vahvasti meidän identiteettiä. Pitää kiittääkin oikeastaan Suomi 100 -projektia viime vuodelta ja tältä vuodelta. Meillä oli useita hienoja hankkeita, millä me kävimme läpi niitä vaikeita aikoja, niitä sata vuotta sitten tapahtuneita tai myöhempiä, sodanaikaisia asioita.

Vahva teema, tämä museot, tuli tuossa esille Ala-Nissilänkin puheenvuorossa. Suosittelemme teille kaikille tämmöistä Museokorttia. [Olavi Ala-Nissilä: Kyllä!] Käykää katsomassa, museoissa on useita muuttuvia näyttelyjä ja jatkuvasti tekemistä. Museot eivät ole enää semmoisia pelkkiä esillepanopaikkoja, vaan siellä on paljon tapahtumaa, ja varsinkin nykytaide luo omaa vahvaa kulttuuriaan.

Osallistun myös tähän Tampereen Työväen Teatterin huoleen ja olen huolissani siitä, ja toivottavasti me saamme siihen rahoituksen.

Kulttuuri on myös yhteisöllisyyttä. Otetaan nämä kesäteatteritapahtumat, mutta isotkin produktiot. Ne sitovat useita henkilöitä, ja kuten täällä Myllykoski sanoi, tekeminen tervehdyttää. Kulttuuri on myös taloutta ja vetovoimaa. Tästä on hyvä esimerkki Mänttä-Vilppulan taidekaupunki.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa puheenvuorot edustajille Joonas Räsänen, Torniainen, Hoskonen. Kirjanpitoni mukaan niistä edustajista, jotka pyysivät puheenvuoron tässä alkuvaiheessa, jolloin siihen teitä innostettiin, jokainen vähintään yhden puheenvuoron on siihen mennessä saanut. Tästä syystä sitten näiden puheenvuorojen jälkeen, jos ministeri haluaa, esimerkiksi 2 minuuttia esimerkiksi pöntöstä, se hänelle sallitaan.

15.11 **Joonas Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme kulttuurin tukemisesta, niin todella puhumme silloin kulttuurin tekijöiden tukemisesta. Tässä osaratkaisu on totta kai ne veroerot, joita kanavoimme sitten julkisena tukena eri tekijöille, mikä mahdollistaa sitten heidän työnsä ja sen työn tarjoamisen ihmisille. Mutta kyllä tässä rahoituksessa myös meillä kuluttajilla on vastuu. Siitä sisällöstä, jota me kulutamme, meidän on oltava valmiita myös maksamaan, jotta sen sisällön tuottaja saa myös siitä korvauksen. Ja tätä sopisi pohdiskella hieman enemmän. Nythän meillä kulutustavat muuttuvat, ja sitä kautta myös nämä tuottajien rahavirrat tulevat muuttumaan, ja kun täällä on paljon puhuttu siitä, miten suomalaista kulttuuria voidaan viedä myös maan rajojen ulkopuolelle, niin siihen tarvitaan alustoja. Kysymys kuuluukin: mikä on estänyt sen, että Suomessa ei ole keksitty esimerkiksi Spotifyta [Puhemies koputtaa] mutta Ruotsissa se on onnistuttu keksimään?

15.12 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain sen verran, että suomalaisen kulttuurin juuret ovat kaikkialla Suomessa. Kun katsoo suomalaista huippukulttuuria, sanotaan kuuntelee Sibeliuksen Karelia-sarjaa, katsoo Edelfeltin tauluja tai suomalaista näyttämötaidetta, mitä tahansa siellä, niihin on kirjoitettu suomalaisen kulttuurin vahva voima tänä päivänä. Ja siihen samaan vahvaan voimaan törmää vaikka kiertämällä eri puolilla Suomessa kesäteattereissa — aivan loistavia näytäntöjä paikallisilla voimilla tehtynä. Suomalainen kulttuuri voi hyvin silloin, kun Suomi voi hyvin. Nyt kun tänä päivänä keskustellaan maakuntauudistuksesta ja siitä, miten tässä maassa talous kehittyy, olisi kyllä korkea aika ymmärtää se, että maakuntien hyvinvointi ei ole keneltäkään pois. Se on kaikkien suomalaisten valtava etu. Kun sitten suomalainen kulttuuri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

kehittyä, se luo uutta kasvupohjaa terveelle suomalaiselle elämälle. Tämä pitäisi nyt eduskunnassa ymmärtää kaikkien taholta ja lopettaa sen asian ympäriltä turha kohina, [Puhemies koputtaa] joka ei vie yhtään eteenpäin.

15.13 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen kulttuuri on erittäin tärkeä asia, ja sitä tulee vaalia ja arvostaa. Se on tullut tässäkin keskustelussa hyvin esille. Kulttuuri tulee käsittää hyvin monialaisena käsitteenä, niin kuin täällä on keskustelussa tullut. Oikeastaan voisikin kysyä, mikä asia ei ole kulttuuria, kun monesti kysytään, mikä on kulttuuria. Itse käsitän, että lähes kaikki toimintamme on kulttuuria ja se tulee meistä itsestämme.

Kulttuuri kuuluu kaiken ikäisille. Haluaisin vielä painottaa tässä keskustelussa myös kodin ja perheiden merkitystä sekä koulun merkitystä kulttuuriasioissa. Sieltä lähtevät monet asiat, että myöskin aikuisena ja ikäihmisenä sitten käyttää kulttuuripalveluita.

Taiteen, kulttuurin ja liikunnan saavutettavuus — tässäkin asiassa ei pelkästään valtio vaan kunnat ja myöskin maakunnat jatkossa ovat tärkeässä roolissa.

Kuten edustaja Uotila, haluan itsekkin painottaa [Puhemies koputtaa] liikuntapoliittisen selonteon merkitystä. Siinä on ennen kaikkea se, miten kaikki suomalaiset saadaan liikkumaan ja sitä kautta myöskin yhteiskuntamme hyvinvoimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Terho, 2 minuuttia. Riittäisikö? Katsotaan.

15.14 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Katsotaan, mihin 2 minuuttia riittää. — No niin, kysymyksiä on sivukaupalla, mutta yritän poimia täältä kokonaisuuksia.

Parviainen kysyi samoin kuin Harakka ja Elomaa samansuuntaisesta asiasta, ensinnäkin tästä kulttuuriviennistä ja toisaalta kulttuurintekijöiden sosiaaliturvasta, ja myös Aallon kysymyksistä osa liippasi tätä. Eli tätä kokonaisuutta on pohtinut niin kutsuttu Brunilan työryhmä, ”Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina” oli tämän työryhmän nimi, ja sen raportti valmistui jo viime vuonna. Nämä ehdotukset hallitus on ottanut omaan toimintaansa ohjenuoraksi. Esimerkiksi linjausten toimeenpano on meneillään yhteistyössä TEMin kanssa juuri tämän Business Finland -kokonaisuuden osalta. Tässä on todella tärkeitä poikkialueellisia kysymyksiä niin kuin monissa muissakin näistä kysymyksistä, mutta nämä ovat meillä ohjenuorana siinä, miten sekä sosiaaliturvaa että tätä kulttuurialan vientiä tulisi edistää.

Toinen kysymysten kokonaisuus kosketteli tätä VOS-uudistusta ja sen mahdollista rahoitusta, mutta kuten sanoin jo tässä pohjustuksessani, VOS-uudistuksen valmistelu on vielä kesken ja lausuntokierroksella, joten en pysty siihen sanomaan varmuudella juuta enkä jaata muuta kuin sen, että tietysti kulttuuriministerinä toivon ymmärrystä kulttuuripainostuksille, se on selvä. [Jukka Gustafsson: Ensin esitätte rahaa!] Ja tästä tullaan keskustelemaan, totta kai, kevään aikana.

Tähän liittyen kysyttiin myös... [Vasemmalta: Tamperetta!] — Tamperetta nimenomaan monelta taholta. — Tämä on nyt semmoinen selkeä epäkohdaksi koettu kohta tässä työryhmän tekemässä esityksessä, tai ainakin hyvin laajasti minuun on otettu siitä yhteyttä. Tämäkin on vielä valmistelussa, mutta saadakseni ehdottoman selkeän kuvan tästä tilanteesta ja suoraa tietoa myös paikan päältä tulen vierailemaan Tampereen Työväen Teat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

terissa ja saamaan sieltä sitten selkeän tilannekuvan siitä, miten asia siellä nähdään. [Pia Viitanen: Kannattaa samalla katsoa se Tytöt!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, jos ihan muutama vastauspuheenvuoroon vielä aihetta löytyy, siihen tilaisuus on nyt. Pyydän niitä edustajia nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta, jotka haluavat tällaisen puheenvuoron käyttä.

15.17 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kulttuuri kokonaisuutena ja siellä liikunta sisällä ja taiteen tekeminen myöskin osana — ja minä lasken siihen myöskin nuorisotyön — elikkä tämä kokonaisuus, koostuu niin, että valtion rahoitus on tärkeää, ja siitä päätetään eduskunnassa, ja Veikkaus on siinä se suuri mahdollisuus, kulttuurin puolella tulee suoraan budjetinkin osalta jonkun verran. Suurin rahoittaja ovat kotitaloudet kaikkien näiden osalta, elikkä se kuluttaja ja harrastusten käyttäjä ja toimija itse asiassa maksavat kaikesta tästä sen suurimman osan, mutta se kunta on huomattavasti tärkeämpi. Monta miljardia varmaan menee tänäkin vuonna näitten kaikkien toimien ylläpitämiseen kuntien rahaa. Ja nyt sitten, kun tulevaisuutta katsotaan eteenpäin, kuntien mahdollisuudet heikkenevät, erityisesti niiden kuntien, jotka pyörittävät teattereita, pyörittävät orkestereita, pyörittävät kuvataidekouluja ja muuta, koska VM:n arviot edelliseltä viikolta olivat, että yli 40 000 asukkaan kunnissa veronkorotuspaine kasvaa siitä syystä, jos tämä maakuntahanke etenee.

15.18 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja kulttuurin puolesta. Vielä palaan tuohon musiikkiasiaan.

Meillä todellakin on pieniä, itsenäisiä levy-yhtiöitä, mutta kolme monikansallista yritystä on niitä jättejä, jotka 90-prosenttisesti hallitsevat markkinoita, ja kun suoratoisto ei tuo tuloja taiteilijoille, niin Suomeen ei synny enää riittävästi uutta musiikkia ja tämä raha menee ulkomaille. Olisinkin kulttuuriministerille viestinä tuonut tämän, että tämä täytyisi myös huomioida ja ennen kaikkea Yleisradion osalta.

Yleisradio tekee arvokasta työtä. Siellä on aamuin ja illoin esimerkiksi Radio Suomessa hyviä ohjelmia, mutta silloin prime time -aikaan, jolloin tämä suuri kansa kuuntelee, erityisesti aikuinen kansa, pitäisi tarjota monipuolisesti suomalaista musiikkia eikä vain ainoastaan ihan rajattua suurten levy-yhtiöiden musiikkia. Tämä on sellainen asia, jota ollaan hallintoneuvostossa myös käsitelty, mutta se on Yleisradion vastuu, jos me maksamme veroja, että se kulttuuri tuodaan monipuolisesti esille.

15.19 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuurilla on suuri merkitys Pirkanmaalle ja teatteripääkaupunki Tampereelle. Kansallisesti puolestaan on tärkeää se, että kansalaisilla laajasti kaikkialla Suomessa on laadukasta teatteria mahdollisimman helposti saavutettavissa, ja tässä tamperelaisella teatteritarjonnalla on tärkeä merkitys. Siksi tämä VOS-työryhmän esitys leikata Tampereen Työväen Teatterin rahoitusta 2 miljoonalla eurolla vuosittain on täysin kestävä. Sehän tarkoittaisi sitä, jos tämä esitys toteutuisi, että kulttuurin valtionavustuksista pääkaupunkiseudulle menisi peräti 61 prosenttia, vaikka alueella asuu vain 20 prosenttia suomalaisista. Joten kannustan kyllä ministeriä tarttumaan tähän asiaan ja korjaamaan VOS-työryhmän arviointivirheen tämän esityksen suhteen ja turvaamaan sen, että myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella [Puhemies

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

koputtaa] on laadukasta teatteria ja kulttuuria kansalaisten saavutettavissa. Erinomaista, että ministeri on menossa Tampereelle vierailulle.

15.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Parasta taiteen tukemistahan on taiteilijan työn tukeminen, joten esitän muutamia parannusehdotuksia taiteilijoiden aseman parantamiseksi. Luonnollisesti vihreiden ajama perustulo olisi tällainen keino, mutta tärkeä toimenpide olisi erityisesti taiteen perusrahoituksen parantaminen, ja puhun nyt siis VOS-rahoituksesta. Eli kannatan sitä, kuten tämä VOS-työryhmä on esittänyt, että VOSin määrärahaa kasvatettaisiin valtion budjetissa 20 miljoonalla eurolla ja samalla purettaisiin VOS-rahoituksen indeksijäädytykset. Tämä juuri siksi, ettei VOS-uudistuksesta tulisi nollasummapeliä. Ja jos esimerkiksi Tampereen Työväen Teatteri halutaan pelastaa tavalla, jota moni täällä toivoo, niin sekin edellyttää sitä, että nostetaan VOSin tasoa. Muuten emme pysty saamaan yhtään uusia toimijoita VOSin piiriin, minkä kaikki täällä varmaan ymmärtävät. [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

15.22 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikkumisen väheneminen on erityisen huolestuttavaa lasten ja nuorten kohdalla. Liikuntapoliittinen selonteko tullaan tekemään, se on todella hyvä asia. Vaikka seuraava kysymys on todella hankala, niin kysyn silti: mitkä ovat urheiluministerin lääkkeet liikkumattomuuden ongelmaan?

Ja vielä pari sanaa paikallisradioista, joista Alatalokin puhui. Meillä on pieniä paikallisradioita. Heillä ei ole mitään soittolistoja, he soittavat hyvin monipuolisesti musiikkia. Kaupallisilla asemilla on soittolistoja, sille ei voi mitään, mutta Yle harrastaa myös tätä soittolistatoimintaa, ja se on ongelmallista. Yle on koko kansan radio, näin pois päin. Tähän haluan puuttua ja sanoa suoraan, että Ylen pitää ajatella kaikkia toimijoita, myös niitä yli 90:tä prosenttia artisteista ja muusikoista, [Puhemies koputtaa] jotka tekevät niitä omakustanteita.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tämä aikaikkuna alkaa olla kohta käytetty. Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Arhinmäki, Pirttilahti, Tanus ja sitten tämän aloitteen puuhaihmisille, edustajille Viitanen ja Kiuru, ja lopuksi ministerille. Kaikille minuutti.

15.23 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! VOS-uudistus on äärimmäisen tärkeä. Tämänhetkisessä VOS-järjestelmässä ongelmana on se, että vaikka esimerkiksi nykysirkus ja tanssitaide ovat sen piirissä, niin uusia ryhmiä on hyvin vaikea nostaa sinne, koska vanhat eivät putoa. Se on myös aika tekninen: se järjestelmä on henkilötyövuosiin sidottu. Sen vuoksi on tärkeää saada sitä uudistettua niin, että useammilla ryhmillä, laajemmin eri taiteenaloilla, on mahdollisuus päästä VOSin piiriin, ja toisaalta on voitava myös arvioida sitä, miten nämä VOS-laitokset tavoittavat erilaisia väestöryhmiä, miten ne saavat sellaisiakin liikkeelle, jotka muuten taiteen piiriin tulevat huonosti.

Mutta jotta tämä VOS-uudistus voi onnistua ja voi toteutua, jotta siitä ei tule nollasummapeliä, se vaatii lisää rahaa. Minulla on nyt suora kysymys. Ymmärrän, että kulttuuriministeri ei yksin voi tätä päättää, mutta hallitus ei voi päättää lisärahoituksesta VOSiin, ellei kulttuuriministeri tuo kehysriiheen [Puhemies koputtaa] esitystä. Tuotteko esityksen 20 miljoonan lisärahoista?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

15.24 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! VOS-uudistus on tärkeä, että saadaan meidän kulttuurin erilaiset toimijat ja varsinkin Tampereen Työväen Teatterikin toimimaan eteenpäin, ja tervetuloa, ministeri, tutustumaan tarkemmin siihen.

Otan toisen asian esille vielä. Tässä on nämä kulttuuripalkinnot. Tämä on tärkeä asia, miten palkitaan ja minkä näköisessä kisassa kulttuurituottajat erikseen ovat ja saavat sen jälkeen tuotteilleen positiivisen kritiikin. Esimerkkinä meillä on Pohjoismaiden neuvoston kulttuuripalkinnot, jotka me verovaroista sinne kustannamme ja saamme sillä vielä hyvää kisaa keskinäisesti tässä meidän pohjoismaisessa perheessä. Toivon, että näitä toimintoja tullaan edelleen kehittämään.

15.25 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuvataiteilijat ovat yksi ammattiryhmä, joiden toimeentulo on usein hyvin tiukoilla. Apurahat ovat olennainen, tärkeä osa toimeentuloa. Kentältä on tullut viestejä, erityistä huolta kirkkokuvataiteilijoilta ja heille myönnettyistä hyvin niukoista apurahoista. On mietitty, arvostetaanko heitä, jotka kaunistavat kirkkoja, maalaavat freskoja, tauluja, alttaritauluja kirkkoihin. Kysyisinkin ministeriltä: Olisiko mahdollista kiinnittää kirkkokuvataiteilijoihin ehkä enemmän huomiota, kun apurahoja myönnetään? Onko mahdollisesti tämä ammattiryhmä sellainen, mikä on saattanut jäädä liian vähälle huomiolle apurahoja myönnettäessä?

15.26 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut erinomaisia puheenvuoroja Yleisradion merkityksestä, kirjastoista, taiteilijoiden toimeentulon turvaamisen tärkeydestä.

Puhemies! Palaan vielä tähän VOS-asiaan, koska näen nyt tässä tarttumisen paikan myös ministerille. Ilman muuta teidän kannattaa esittää tätä 20 miljoonan lisäsatsausta ylipäätään teattereiden, museoiden ja orkesterien valtionosuuksiin. Sillä saavutetaan paljon, se maksaa itsensä takaisin, ja olette saanut varsin laajaa parlamentaarista tukea tämänkaltaisille asioille. Te voitte meidän hartioiltamme kysyä ja hartioillemme nojata, että eduskuntakin sitä varmasti kannattaisi.

Mielestäni tässä edustaja Alanko-Kahiluoto hyvin palautti mieleen viime kauden. Silloin tuplasimme kirjailijoiden lainauskorvaukset 4 miljoonasta 8:aan ja samaan aikaan haimme parlamentaarisen työryhmän, joka sitoutui hoitamaan asiaa eteenpäin, ja nyt se on sitten pohjoismaisella tasolla. [Puhemies koputtaa] Tässä vastaavasti me tarvitsemme, ministeri, teidän esityksenne, ja toivon, että hallitus jo nyt hoitaa tämän asian.

15.27 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nostin puheessani digitaidot, ja moni muukin edustajakollega on niistä puhunut. Korostan tässä yhteydessä sitä, että digitaatojen saaminen ikääntyneelle väestölle arkikäyttöön ei ole tärkeää pelkästään sen takia, että esimerkiksi pankkipalvelut ovat saatavilla. Totta kai se on tärkeää sekin, mutta haluan painottaa sitä näkökulmaa, että verkkomaailma tarjoaa lähes äärettömän portin kulttuuripalveluihin. Sieltä löytyy ohjelmia, lehtiä, elokuvia, musiikkia, erilaisia arkistopalveluita. Tutkin itse tässä pari viikkoa sitten sotapäiväkirjoja isäniäni ajoilta, että mitä viimeisenä tapahtui kyseiselle pataljoonalle.

Kiitän edustajakollegoita erinomaisesta puhekuulttuurista, tätä keskustelua on ollut ilo seurata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Terho, 1 minuutti.

15.28 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän käydä mahdollisimman monta pikakelauksella läpi vielä aiemmastakin kierroksesta.

Ensinnäkin tässä Hassi kysyi aivan tärkeää asiaa kirjastokorvauksista, ja sanon vain lyhyesti, että Suomi ei tule edistämään mitään sellaista EU:n päätöksentekoa, joka sitten heikentäisi kirjailijoiden korvauksia ja asemaa.

Ala-Nissilä kysyi museoista ja niiden tulevaisuudesta, nuorisosta. Joudun vastaamaan vain lyhyesti, että museopoliittinen ohjelma on vastikään julkaistu ja siellä tätäkin aihepiiriä sivutaan.

Huhtasaari kysyi omaan värikkääseen tyyliinsä islamisoitumisesta, ilmeisesti, ja totean tässä, että uskonnonvapaus on tietenkin ok, mutta omasta kulttuuriperinnöstä luopuminen ei ole tarpeellista.

Sen jälkeen päästään 10 sekunniksi VOS-uudistukseen. Eli tosiaan malli on vielä kesken. Tulen keskustelemaan rahoitustarpeesta, kun tiedän, kuinka suuri se on, kun malli hahmottuu, mutta vastaus siis periaatteessa on, että tästä tullaan totta kai keskustelemaan, [Puhemies koputtaa] onko meillä ne rahat sitten, kun malli on selvillä.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.